

FUB: Kommunerna påverkar LSS negativt

LSS^{*)}-insatserna är ofta avgörande för om en person med utvecklingsstörning upplever sig ha en fungerande vardag. Men domstolspraxis och kommunala riktlinjer har i hög grad påverkat tillämpningen av LSS negativt.

En ny rapport ”500 röster om LSS – En inblick i verkligheten, från norr till söder”^{**)}, ger en unik bild av livsvillkoren för personer med utvecklingsstörning och deras anhöriga. Rösterna kommer från hela landet och återges i en mångfald citat. Riksförbundet för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning, FUB, som står bakom rapporten, efterlyser en politisk debatt om kvaliteten i samtliga LSS-insatser. I rapporten lämnas konkreta förslag till lösningar.

Riktlinjer påverkar negativt

Riksförbundet FUB samlade under år 2017 in medlemmarnas erfarenheter av olika LSS-insatser vid regionala LSS-dagar. Sammantaget medverkade cirka 500 personer, därav rapportens namn. Det stöd LSS-insatserna ger är ofta helt avgörande för om personen, och de anhöriga, upplever sig ha en fungerande vardag. Men domstolspraxis och kommunala riktlinjer har i hög grad påverkat tillämpningen av lagen negativt. Här lyfter vi några exempel.

Bristande anhörigstöd

Insatsen korttidsvistelse, som syftar till att avlasta föräldrarna och tillgodose behov av miljöombyte och rekreation för barnet, minskade med fem procent mellan 2007 och 2016. Detta trots en stor befolkningsökning under samma period. En tänkbar orsak till minskningen är att domstolspraxis ger kommunerna rätt att bestämma när och var insatsen ges. ”Vi kan inte välja vilken helg eller kväll han ska vara på korttids. Då är det inte intressant. Då är det inget fungerande anhörigstöd.”, sa en medlem.

Gruppboendepersonal är inte ledsagare

Insatserna ledsagarservice och kontaktperson var tänkta för att möjliggöra delaktighet i samhället och bryta isolering och vara en kompletterande insats till boende för vuxna. Enligt en kartläggning av Socialstyrelsen minskade insatsen ledsagarservice med mer än 40 procent från 2007 till 2014 för personer som bor i gruppboende eller serviceboende enligt LSS. I avslag hänvisas till att personalen på gruppboendet ska tillgodose behovet. ”Det stämmer inte! Ingen personal vill gå och simma med mig. Och då är det inte roligt!”, sa en medlem som fått avslag.

Kommuner brister i gruppboende

Kommunerna har enligt lag ett ansvar för att planera för bostäder enligt LSS. Men Boverkets bostadsmarknadsenkät för år 2017 visar att 163 av landets kommuner bryter mot lagen och låter bli att bygga gruppboende och serviceboende. Följden blir att unga med utvecklingsstörning inte kan flytta hemifrån och att föräldrarna får ta ett fortsatt stort omvårdnadsansvar för sina vuxna barn.

I de kommuner som ändå bygger bostäder enligt LSS ser vi en annan starkt oroande trend; gruppboendena innehåller allt fler lägenheter stick i stäv med rådande praxis om högst sex lägenheter i en gruppboende. Det handlar alltid om kommunala utförare eftersom de privata måste ha tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg, IVO. Från våra lokalföreningar får vi oroande rapporter om att även daglig verksamhet centraliseras till stora enheter i många kommuner.

Riksförbundet FUB ser stora behov av kvalitetshöjande insatser vad gäller LSS. Några förslag:

- Det egna inflytandet över LSS-insatsens utformning måste stärkas.
- Inför kraftiga sanktioner mot kommuner som inte bygger bostäder enligt LSS.
- Motverka den pågående institutionaliseringen genom att utfärda bindande föreskrifter om antalet boende i gruppboende och deltagare i daglig verksamhet.

Lillemor Holgersson

första vice ordförande, Riksförbundet FUB

Eva Borgström

intressepolitisk samordnare, Riksförbundet FUB

*) LSS = Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

**) Rapporten ”500 röster om LSS – En inblick i verkligheten, från norr till söder” kan hämtas på www.fub.se.